

Eichmann ve Netanyahu Kudüs'te: Arendt ve Adaleti Öteki İçin Düşünmek

Nur Betül ATAKUL

<https://orcid.org/0000-0003-3946-9909>

nurbetulatakul@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Felsefe Tarihi, Ankara, Türkiye

Öz

Ben ve ötekinin “tamamen başka” olarak/kalarak bir arada varoluşu felsefecilerin, özellikle 20. yüzyıl boyunca, en çok tartıştıkları meselelerin başında geldi. Yahudi filozoflar, Avrupa ve Anglo-Amerikan toplumları içerisinde yüzyıllar boyunca öteki olarak var olmaları sebebiyle ben ve öteki meselesini ahlakın temel problemi olarak görüp gündemlerinden düşürmediler. Rozensweig, Buber, Arendt ve Levinas gibi çok önemli isimler insan ilişkilerinin ahlaki boyutunu ötekilik sorunu ekseninde düşünmek noktasında birleşmeler de bakış açıları birbirinden oldukça farklıydı. Bu farklılık onların politik tutumlarına da yansdı ve İsrail ve onun resmî ideolojisi nasyonalist Siyonizm konusunda düşünceleri birbirinden ciddi biçimde ayrıştı. Arendt, nasyonalizm karşıtı ve solcu bir tür Siyonizmi savunuyordu. İkinci Dünya Savaşı öncesinde Filistin’de iki milletli eşitlikçi bir devletin kurulacağına inanmaktaydı. Oysa İsrail sömürgeci ve istilacı bir yapı olarak bölgedeki varlığını sürdürmeyi tercih etti. Arendt, yaşanan gelişmeleri yakından takip etti ve Siyonizmin nasyonalist ve emperyalist bir İsrail’de cisimleşmesini her fırsatta eleştirdi. Bu eleştirileri onu Yahudi düşünürler arasında “kuşkulu” bir pozisyona getirdi. Ancak Hitler’e Yahudilerin kitleler halinde yok edilmesi gerektiğine dair detaylı bir rapor olarak sunulan ve uygulamaya konan “Nihai Çözüm” planının akıl hocası Eichmann’ın 1960’ta Arjantin’de yakalanıp Kudüs’te yargılanması sürecine dair gözlemlerini kaleme aldığı *Kötülüğün Sıradanlığı* Adolf Eichmann Kudüs’te eserinin yayımlanmasından sonra Arendt entelektüel bir linç girişiminin odağı haline geldi. Bu durum filozofun geri adım atmasına sebep olmadığı gibi zamanla eleştirisinin felsefi zeminini de kuvvetlendirdi. Herzl gibi Siyonizmin mimarlarının yazdıklarını yeniden değerlendiriyor, İsrail’in politikalarını yakinen takip ediyordu. Ona göre İsrail devleti, hem Filistin halkının kendi kaderini tayin etme özgürlüğünü gasp ederek kendi varoluşunun meşruiyetini bütünüyle kaybetmekte hem de kendi halkını totaliter yapıların temel silahı olan korku ile hizada tutmaktaydı. Sürekli beslenen nihayetsiz anti-semitizm iddiası ve kabileci bir milliyetçilik ile bu korkunun sürdürülmesi sağlanıyordu. Bu konuşmada benim amacım Arendt’in Siyonizm eleştirisinin seyrine ışık tutmak, onun entelektüel sorumluluğunu kavmiyetçi kaygılara kurban etmeyen ahlaki ve politik yaklaşımının altını çizmektir. Bunun için Arendt’in eserlerini ve ikincil literatürde onun Siyonizm eleştirisine dair yapılmış çalışmaları eleştirel bir okumaya tabi tutacağım. Bununla iki sonuca ulaşmayı hedefliyorum. İlki, bugün özellikle de 7 Ekim sonrasında başlatılan soykırımın ve istila hareketini net bir şekilde eleştiremeyen ve tarafgirlikten kurtulamayan Habermas ve Benhabib gibi felsefecileri eleştirmek. Konuşmanın varmayı hedeflediği ikinci sonuç ise Gazze’nin ablukasının tarihi ehemmiyetle ilgili. Netanyahu hükumeti 7 Ekim öncesi ve sonrası politikalarıyla sadece Filistinlilerin

hayatını cehenneme çevirmekle kalmıyor, aynı zamanda kendi toplumunu bitimsiz bir kaosa mahkûm ediyor, savaşı komşu ülkelere taşıyarak bölgedeki istikrarsızlığın temel kaynağı haline geliyor. Uzmanlar İsrail'in bu politikalarla uzun ömürlü olmasının imkansızlığına dikkat çekiyor, iki devletli ya da iki milletli eşitlikçi bir devletin bölgeyi yönetmesine dair senaryolar ayrı ayrı gündeme geliyor. Bu noktada Arendt'in Siyonizm eleştirisinin her iki toplumun da kendi kaderini tayin etme ve adalet, güven ve istikrar duyguları yıkılmadan yaşatabilme gayretlerinde etkili olacağı düşünülebilir.

Anahtar Kelimeler: Arendt, Siyonizm, Anti-Siyonizm, Anti-Nasyonalizm, Kötülüğün Sıradanlığı.

Eichmann and Netanyahu in Jerusalem: Arendt and Thinking Justice for the Other

Nur Betül ATAKUL

<https://orcid.org/0000-0003-3946-9909>

nurbetulatakul@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt University

History of Philosophy, Ankara, Türkiye

Abstract

The coexistence of the self and the other as/remaining “completely other” has been one of the most debated issues by philosophers, especially during the 20th century. Jewish philosophers, due to their existence as other in European and Anglo-American societies for centuries, considered the issue of self and other as the fundamental problem of morality and never dropped it from their agendas. Although significant names such as Rozenzweig, Buber, Arendt, and Levinas agreed to think about the moral dimension of human relations regarding the problem of otherness, their perspectives were quite different. This difference was also reflected in their political stances, and their views on Israel and its official ideology, nationalist Zionism, diverged significantly. Arendt advocated an anti-nationalist and leftist type of Zionism. She believed a two-nation, equal state would be established in Palestine before World War II. However, Israel preferred to continue its presence in the region as a colonial and invasive entity. Arendt followed the developments closely and criticized the embodiment of Zionism in a nationalist and imperialist Israel at every opportunity. These criticisms put her in a “suspicious” position among Jewish thinkers. However, after the publication of *Eichmann in Jerusalem: A Report on the Banality of Evil*, in which she wrote her observations about the process of Eichmann, the mentor of the “Final Solution” plan that was presented to Hitler as a detailed report on the need to destroy the Jews en masse and put into practice, was captured in Argentina in 1960 and tried in Jerusalem, Arendt became the focus of an intellectual lynching attempt. This situation did not cause the philosopher to back down, and eventually, it strengthened the philosophical basis of her criticism. She re-evaluated the writings of the architects of Zionism, such as Herzl, and closely followed the policies of Israel. According to her, the Israeli state was both completely losing the legitimacy of its own existence by usurping the Palestinian people’s freedom of self-determination and keeping its own people in line with the basic weapon of totalitarian structures, i.e. the horror. The claim of endless anti-Semitism and tribal nationalism that was constantly fed ensured the continuation of this fear. My aim in this talk is to shed light on the course of Arendt’s critique of Zionism and to underline her moral and political approach that did not sacrifice her intellectual responsibility to tribal concerns. To this end, I will subject Arendt’s works and the studies conducted in the secondary literature on her critique of Zionism to a critical reading. With this, I aim to reach two conclusions. The first is to criticize philosophers such as Habermas and Benhabib, who cannot condemn the ongoing genocide and occupation that was launched, especially after October 7, and cannot get rid of bias. The second conclusion that the talk aims to reach is about the historical significance of the blockade of Gaza. The Netanyahu government is not only turning Palestinians’ lives into

hell with its policies before and after October 7. It is also condemning its own society to endless chaos, and by carrying the war to neighboring countries, it is becoming the primary source of instability in the region. Experts point out that it is impossible for Israel to last long with these policies, and scenarios of a two-state or two-nation egalitarian state governing the region are being discussed separately. At this juncture, I contend that Arendt's critique of Zionism holds the potential to profoundly inform the efforts of both societies to realize self-determination while preserving their commitments to justice, security, and stability.

Keywords: Arendt, Zionism, Anti-Zionism, Anti-Nationalism, The Banality of Evil